

Україна
Донецький окружний адміністративний суд

Р І Ш Е Н Н Я
І М Е Н Е М У К Р А Ї Н И

19 травня 2022 року

Справа №200/17581/21

приміщення суду за адресою: 84122, м.Слов'янськ, вул. Добровольського, 1

Донецький окружний адміністративний суд у складі:
головуючого судді Кравченко Т.О.,

розглянув в порядку спрощеного позовного провадження без повідомлення сторін в письмовому провадженні за наявними у справі матеріалами адміністративну справу за позовом Державної служби геології та надр України до товариства з обмеженою відповідальністю «Шахта імені М.А. Радіонова» про припинення права користування надрами шляхом анулювання спеціального дозволу на користування надрами,

встановив:

06 грудня 2021 року до Донецького окружного адміністративного суду надійшов адміністративний позов Державної служби геології та надр України (далі - позивач, Держгеонадра України) до товариства з обмеженою відповідальністю «Шахта імені М.А. Радіонова» (далі – відповідач, ТОВ «Шахта імені М.А. Радіонова»), надісланий на адресу суду 29 листопада 2021 року, в якому позивач просив:

- припинити право користування надрами шляхом анулювання спеціального дозволу на користування надрами № 4137 від 14 грудня 2006 року.

Заяви, клопотання учасників справи. Процесуальні дії у справі.

13 грудня 2021 року суд постановив ухвалу про прийняття позовної заяви та відкриття провадження у справі; вирішив розглядати справу в порядку спрощеного позовного провадження без повідомлення сторін за наявними у справі матеріалами.

Про відкриття провадження в адміністративній справі позивач повідомлений в порядку, визначеному Кодексом адміністративного судочинства України (далі - КАС).

За даними Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань місцезнаходження відповідача зареєстровано за адресою: 84398, Донецька обл., м. Донецьк, с. Новодворське, п/в Бірюки, вул. Сонячна, буд. 1а.

Відомості про інші засоби зв'язку з відповідачем, а також про наявність у нього офіційної електронної адреси в матеріалах заяви відсутні.

Місто Донецьк Донецької області включено до Переліку населених пунктів, на території яких органи державної влади тимчасово не здійснюють свої повноваження, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 07 листопада 2014 року № 1085 (в редакції розпорядження Кабінету Міністрів України від 07 лютого 2018 року № 79-р).

Відповідно до ч. 1 ст. 1-1 Закону України від 12 серпня 2014 року № 1632-VI «Про здійснення правосуддя та кримінального провадження у зв'язку з проведенням

*306*5263222*1*2*

антитерористичної операції» (далі – Закон № 1632) якщо остання відома адреса місця проживання (перебування), місцезнаходження чи місця роботи учасників справи знаходиться в районі проведення антитерористичної операції, суд викликає або повідомляє учасників справи, які не мають офіційної електронної адреси, про дату, час і місце першого судового засідання у справі через оголошення на офіційному веб-сайті судової влади України (з посиланням на веб-адресу відповідної ухвали суду в Єдиному державному реєстрі судових рішень), яке повинно бути розміщене не пізніше ніж за двадцять днів до дати відповідного судового засідання.

Суд викликає або повідомляє таких учасників справи про дату, час і місце інших судових засідань чи про вчинення відповідної процесуальної дії через оголошення на офіційному веб-сайті судової влади України (з посиланням на веб-адресу відповідної ухвали суду в Єдиному державному реєстрі судових рішень), яке повинно бути розміщене не пізніше ніж за десять днів до дати відповідного судового засідання або вчинення відповідної процесуальної дії.

З опублікуванням такого оголошення відповідач вважається повідомленим про дату, час і місце розгляду справи.

Згідно з ч. 2 ст. 1-1 Закону № 1632 учасники справи, остання відома адреса місця проживання (перебування) чи місцезнаходження яких знаходиться в районі проведення антитерористичної операції і які не мають офіційної електронної адреси, повідомляються про ухвалення відповідного судового рішення шляхом розміщення інформації на офіційному веб-порталі судової влади з посиланням на веб-адресу такого судового рішення в Єдиному державному реєстрі судових рішень.

З моменту розміщення такої інформації вважається, що особа отримала судові рішення.

За правилами, наведеними у ч. 3 ст. 1-1 Закону № 1632, передбачений цією статтею порядок виклику в суд та повідомлення про судові рішення може застосовуватися стосовно інших учасників судового процесу, адреса місця проживання (перебування), місцезнаходження чи місця роботи яких знаходиться в районі проведення антитерористичної операції, якщо від цього залежить реалізація ними своїх процесуальних прав і обов'язків.

Таким чином, відповідач, остання відома адреса місцезнаходження якого знаходиться в населеному пункті, де проводилась антитерористична операція та де органи державної влади тимчасово не здійснюють свої повноваження, був повідомлений про відкриття провадження у цій справі в порядку, визначеному абз. 1 ч. 1 ст. 1-1 Закону № 1632, шляхом розміщення ухвали від 13 грудня 2021 року на офіційному веб-порталі судової влади України.

Ч. 2 ст. 262 КАС визначено, якщо судові засідання не проводиться, розгляд справи по суті розпочинається через тридцять днів з дня відкриття провадження у справі.

На підставі ч. 5 ст. 262 та у зв'язку з відсутністю клопотання будь-якої із сторін про розгляд справи в судовому засіданні, справа розглянута в порядку спрощеного позовного провадження без повідомлення сторін за наявними у справі матеріалами.

Відповідно до ч. 8 ст. 262 КАС при розгляді справи за правилами прощеного позовного провадження суд досліджує докази і письмові пояснення, викладені у заявах по суті справи.

Стислий виклад позиції позивача та заперечень відповідача.

В обґрунтування заявлених вимог позивач зазначив наступне.

14 грудня 2006 року ТОВ «Шахта ім. М.А. Радіонова» виданий спеціальний дозвіл на користування надрами № 4137.

З моменту отримання спеціального дозволу у відповідача як у надрокористувача виникли права та обов'язки, встановлені Кодексом України про надра та Порядком надання спеціальних дозволів на користування надрами, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 30 травня 2011 року № 615.

Покликаючись на ст. 24 Кодексу України про надра та Угоду про умови користування надрами, позивач стверджував, що відповідач був зобов'язаний у встановленому порядку подавати до державного науково-виробничого підприємства «Державний інформаційний

геологічний фонд України» щорічну звітність про стан запасів корисних копалин за формою 5-гр.

Листом від 07 квітня 2015 року державне науково-виробниче підприємство «Державний інформаційний геологічний фонд України» повідомило, що інформація щодо руху запасів від надрокористувачів АР Крим, Донецької та Луганської областей, в тому числі від ТОВ «Шахта ім. М.А. Радіонова», не надходила.

На цих підставах позивач стверджував, що ТОВ «Шахта ім. М.А. Радіонова» порушило Угоду про умови користування надрами.

У зв'язку з цим та з метою запобігання порушенням вимог законодавства у сфері геологічного вивчення та раціонального використання надр Держгеонадра як орган, що здійснює державний геологічний контроль відповідно до Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» та Порядку здійснення державного геологічного контролю, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 14 грудня 2011 року № 1294, видала наказ від 19 травня 2015 року № 122 про зупинення дії спеціального дозволу на користування надрами. Цим наказом встановлений строк для усунення порушень законодавства про надра з боку відповідача – 30 календарних днів з моменту опублікування оголошення в офіційному виданні «Урядовий кур'єр».

Листом 15 червня 2021 року державне науково-виробниче підприємство «Державний інформаційний геологічний фонд України» повідомило, що інформація щодо руху запасів від надрокористувачів АР Крим, Донецької та Луганської областей, в тому числі від ТОВ «Шахта ім. М.А. Радіонова» не надходила.

У зв'язку з цим Держгеонадра наказом від 18 червня 2021 року № 468 внесла зміни до п. 10 додатку до наказу від 19 травня 2015 року № 122 в частині доповнення підстав зупинення дії спеціального дозволу на користування надрами, про що надрокористувача було повідомлено оголошенням на офіційному веб-сайті Держгеонадра від 02 липня 2021 року № 11024/01/02-21, оскільки відповідач знаходиться на тимчасово окупованій території.

Однак після спливу зазначеного строку жодної відповіді від відповідача не надходило.

Таким чином, ТОВ «Шахта ім. М.О. Радіонова» не усунуло порушень законодавства у сфері надрокористування та не виконало вимоги, викладені в наказі Держгеонадра.

Аналогічна інформація викладена в листі державного науково-виробничого підприємства «Державний інформаційний геологічний фонд України» від 13 вересня 2021 року № 03/303-3603.

Діючи на підставі п. 6 ст. 24 Кодексу України про надра та п. 23 Порядку надання спеціальних дозволів на користування надрами, Держгеонадра розглянула питання щодо подальшої дії спеціального дозволу, виданого відповідачу, який не вжив заходів до усунення порушень, що стали підставою для зупинення дії дозволу.

Враховуючи, що відповідач порушив законодавство у сфері надрокористування та не усунув виявлені порушення, позивач дійшов висновку про наявність підстав для анулювання дозволу від 14 грудня 2006 року № 4137 згідно з п. 5 ч. 1 ст. 26 Кодексу законів про надра України та п. 23 Порядку надання спеціальних дозволів на користування надрами.

Позивач зазначав, що на час звернення до суду з цим позовом жодних листів чи інформації про усунення порушень від відповідача не надходило, а тому просив припинити право користування надрами шляхом анулювання спеціального дозволу на користування надрами від 14 грудня 2006 року № 4137 в судовому порядку.

Правом на подання відзиву на позовну заяву відповідач не скористався.

Обставини, встановлені судом, та зміст спірних правовідносин, з посиланням на докази, на підставі яких встановлені відповідні обставини. Докази відхилені судом, та мотиви їх відхилення.

На виконання вимог ст. 90 КАС суд оцінив докази, які є у справі, за своїм внутрішнім переконанням, що ґрунтується на їх безпосередньому, всебічному, повному та об'єктивному

дослідженні; оцінив належність, допустимість, достовірність кожного доказу окремо, а також достатність і взаємний зв'язок доказів у їх сукупності, виходячи з того, що жодні докази не мають для суду наперед встановленої сили.

Відповідно до положень ч. 1 ст. 77 КАС кожна особа повинна довести ті обставини, на яких ґрунтуються її вимоги та заперечення, крім випадків, встановлених ст. 78 цього Кодексу.

За правилами абз. 1 ч. 2 ст. 77 КАС в адміністративних справах про протиправність рішень, дій чи бездіяльності суб'єкта владних повноважень обов'язок щодо правомірності свого рішення, дії чи бездіяльності покладається на відповідача.

З'ясовуючи чи мали місце обставини, якими обґрунтовуються вимоги та заперечення, якими доказами вони підтверджуються, а також чи є інші фактичні дані, які мають значення для вирішення справи, та докази на їх підтвердження, суд встановив таке.

Позивач – Державна служба геології та надр України (ідентифікаційний код 37536031) зареєстрована як юридична особа, про що 16 лютого 2011 року до Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань (далі – ЄДР) внесений відповідний запис.

Відповідач – товариство з обмеженою відповідальністю «Шахта ім. М.А. Радіонова» (ідентифікаційний код: 13476610, місцезнаходження: 83498, Донецька обл., м. Донецьк, с. Новодворське, п/в Бірюки, вул. Сонячна, буд. 1а) зареєстроване як юридична особа 20 вересня 1994 року, про що 12 липня 2010 року до ЄДР внесений відповідний запис; в стані припинення не перебуває.

14 грудня 2006 року Міністерство охорони навколишнього природного середовища України видало ТОВ «Шахта ім. М.А. Радіонова» спеціальний дозвіл на користування надрами № 4137.

Цей дозвіл надав відповідачу право на видобування кам'яного вугілля в технічних межах поля шахти «Диктатура» № 3, розташованої на полі шахти «Диктатура» № 3, пласт g2, площею 1,03 кв. м.

Термін дії дозволу – до 14 грудня 2021 року.

Особливі умови спеціального користування надрами полягали в покладанні на надрокористувача низки обов'язків, а саме: виконувати умови Державного управління охорони навколишнього природного середовища в Донецькій області, Держгірпромнагляду, Мінвуглепрому; своєчасно і в повному обсязі сплачувати обов'язкові платежі (в тому числі збір за геологорозвідувальні роботи) до Державного бюджету згідно з чинним законодавством; подавати щорічну звітність перед ДНВП «Геоінформ України» про стан запасів корисних копалин за формою 5-гр.

Невід'ємною частиною спеціального дозволу є Угода про умови користування надрами.

Угода про умови користування надрами укладена між Міністерством охорони навколишнього природного середовища України та ТОВ «Шахта ім. М.А. Радіонова» 01 грудня 2010 року.

Сторони угоди визнали, що ця Угода є невід'ємною частиною спеціального дозволу на користування надрами, яка регулює і конкретизує передбачені чинним законодавством України та дозволом технічні, технологічні, організаційні, фінансові, економічні, соціальні, екологічні аспекти користування надрами.

Згідно з п. 2 ст. 10 Угоди надрокористувач зобов'язаний у встановленому порядку подавати до державного науково-виробничого підприємства «Державний інформаційний геологічний фонд України» щорічні звіти відповідно до форми державної статистичної звітності 5-гр.

Таким чином, подання до державного науково-виробничого підприємства «Державний інформаційний геологічний фонд України» щорічних звітів відповідно до форми державної статистичної звітності 5-гр було обов'язковою умовою спеціального користування надрами, прямо передбаченою дозволом та Угодою.

Відповідно до п. 1 ст. 5 Угоди продовження, зупинення, поновлення дії та анулювання дозволу здійснюється виключно відповідно до чинного законодавства України.

Згідно з п. 2 ст. 5 Угоди дія Угоди, що є невід'ємною частиною дозволу, продовжується, зупиняється, поновлюється одночасно з дозволом.

П. 3 ст. 5 Угоди передбачено, що Угода припиняє свою дію з моменту анулювання дозволу або закінчення строку його дії.

Листом від 07 квітня 2015 року № 02/302-0972 державне науково-виробниче підприємство «Державний інформаційний геологічний фонд України» повідомило Держгеонадра, що інформація від надрокористувачів Донецької області, в тому числі від ТОВ «Шахта ім. М.А. Радіонова», щодо руху запасів (форма 5-гр) за 2014 рік не надходила (п. 10 Переліку надрокористувачів).

14 травня 2015 року відбулось засідання Робочої групи Держгеонадра для попереднього розгляду питань продовження строку дії, переоформлення, внесення змін до спеціального дозволу на користування надрами, внесення змін до спеціального дозволу на користування надрами, внесення змін до Угоди про умови користування надрами, зупинення, поновлення дії, анулювання спеціального дозволу на користування надрами.

На цьому засіданні прийнято рішення про наявність підстав для зупинення дії спеціального дозволу на користування надрами від 14 грудня 2006 року № 4137, виданого ТОВ «Шахта ім. М.А. Радіонова», відповідно до пп. 1 п. 22 Порядку надання спеціальних дозволів на користування надрами за порушення надрокористувачем вимог п. 3 ст. 53 Кодексу України про надра.

19 травня 2015 року Держгеонадра видала наказ № 122 «Щодо зупинення дії спеціальних дозволів на користування надрами».

Відповідно до п. 22 Порядку надання спеціальних дозволів на користування надрами, у зв'язку з невиконанням надрокористувачами особливих умов спеціальних дозволів на користування надрами, а саме щорічного звітування перед ДНВП «Геоінформ України» щодо руху запасів за формами №№ 5-гр, 6-гр, 7-гр за 2014 рік та враховуючи пропозиції Робочої групи (протокол від 14 травня 2015 року № 6-15), Держгеонадра вирішила зупинити дію спеціальних дозволів на користування надрами згідно з переліком, наведеним у додатку до цього наказу.

Як свідчить витяг з Переліку спеціальних дозволів на користування надрами, дія яких зупинена (додаток до наказу від 19 травня 2015 року № 122) Держгеонадра на підставі пп. 1 п. 22 Порядку надання спеціальних дозволів на користування надрами зупинила дію дозволу від 14 грудня 2006 року № 4137, виданого ТОВ «Шахта ім. М.А. Радіонова», у зв'язку з порушенням надрокористувачем п. 3 ст. 53 Кодексу України про надра. Надрокористувачу надано 30 календарних днів для усунення виявлених порушень.

Перелік надрокористувачів, яким наказом Держгеонадра від 19 травня 2015 року № 122 зупинено дію спеціальних дозволів на користування надрами та надано 30 календарних днів для усунення порушень у зв'язку з ненаданням щорічного звіту перед державним науково-виробничим підприємством «Державний інформаційний геологічний фонд України» щодо руху запасів за формами №№ 5-гр, 6-гр, 7-гр за 2014 рік оприлюднений в офіційному друкованому виданні «Урядовий кур'єр». ТОВ «Шахта ім. М.А. Радіонова» включене до цього переліку.

Листом від 15 червня 2021 року вих. № 03/303-2279 державне науково-виробниче підприємство «Державний інформаційний геологічний фонд України» надало інформацію про суб'єктів господарювання – власників спеціальних дозволів на користування надрами, які не направили до державного науково-виробничого підприємства «Державний інформаційний геологічний фонд України» щорічну статистичну звітність за формою 5-гр, 6-гр, 7-гр за 2020 рік, в тому числі про ТОВ «Шахта ім. М.А. Радіонова» (п. 110 Переліку).

18 червня 2021 року Держгеонадра видала наказ № 468 «Про зупинення дії спеціальних дозволів та встановлення термінів на усунення порушень». Держгеонадра на підставі пп. 1 п. 22 Порядку надання спеціальних дозволів на користування надрами зупинила дію дозволу

від 14 грудня 2006 року № 4137, виданого ТОВ «Шахта ім. М.А. Радіонова», у зв'язку з порушенням надрокористувачем п. 3 ст. 53 Кодексу України про надра. Крім того були внесені зміни до п. 10 додатку до наказу від 19 травня 2015 року № 122 в частині доповнення підстав зупинення дії дозволу (протокол від 17 червня 2021 року № 12-РГ/2020).

Наказ оприлюднений на офіційному веб-сайті Держгеонадра.

Докази усунення відповідачем допущених ним порушень у визначений Держгеонадра строк суду не надані.

До того ж листом від 13 вересня 2021 року державне науково-виробниче підприємство «Державний інформаційний геологічний фонд України» надало Держгеонадра інформацію щодо стану щорічної звітності за формами 5-гр, 7-гр за 2020 рік станом на 01 вересня 2021 року.

Як свідчить п. 19 Переліку спеціальних дозволів та суб'єктів господарювання щодо стану звітності за 2020 рік станом на 01 вересня 2021 року, звітність за формою 5-гр від надрокористувача ТОВ «Шахта ім. М.А. Радіонова» не надходила.

Відповідно до положень ст. 26 Кодексу України про надра право користування надрами припиняється у судовому порядку у разі отримання від надрокористування незгоди на таке припинення органом, який надав надра у користування.

Враховуючи викладене, надрокористувачам необхідно було надати до Держгеонадра України в 15-денний строк власну позицію (згода/не згода) на припинення права користування надрами згідно зі спеціальним дозволом на користування надрами, зазначеними у переліку.

Докази, які б свідчили про те, що ТОВ «Шахта ім. М.А. Радіонова» повідомило Держгеонадра про своє ставлення (згоду чи незгоду) на припинення права спеціального користування надрами суду не надані.

Норми права, які застосував суд, та мотиви їх застосування.

Висновки суду по суті позовних вимог.

Відповідно до ч. 2 ст. 19 Конституції України органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, у межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

Повноваження Держгеонадра України у спірних правовідносинах визначаються, зокрема, Кодексом України про надра, Положенням про Державну службу геології та надр України, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 30 грудня 2015 року № 1174 (далі - Положення №1174), Порядком надання спеціальних дозволів на користування надрами, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 30 травня 2011 року № 615 (далі – Порядок № 615).

Ст. 15 Кодексу України про надра встановлено, що надра надаються у постійне або тимчасове користування. Постійним визнається користування надрами без заздалегідь встановленого строку. Тимчасове користування надрами може бути короткостроковим (до 5 років) і довгостроковим (до 50 років). У разі необхідності строки тимчасового користування надрами може бути продовжено.

Надра надаються у користування підприємствам, установам, організаціям і громадянам лише за наявності у них спеціального дозволу на користування ділянкою надр. Право на користування надрами засвідчується актом про надання гірничого відводу (ч. 1 ст. 19 Кодексу України про надра).

Зі змісту ч. 2 ст. 24 Кодексу України про надра вбачається, що користувачі надр зобов'язані:

- 1) використовувати надра відповідно до цілей, для яких їх було надано;
- 2) забезпечувати повноту геологічного вивчення, раціональне, комплексне використання та охорону надр;
- 3) забезпечувати безпеку людей, майна та навколишнього природного середовища;
- 4) приводити земельні ділянки, порушені при користуванні надрами, в стан, придатний

для подальшого їх використання у суспільному виробництві;

4-1) надавати та оприлюднювати інформацію про загальнодержавні та місцеві податки і збори, інші платежі, а також про виробничу (господарську) діяльність, необхідну для забезпечення прозорості у видобувних галузях, відповідно до порядку, затвердженого Кабінетом Міністрів України;

5) виконувати інші вимоги щодо користування надрами, встановлені законодавством України та угодою про розподіл продукції.

Ст. 60 Кодексу України про надра встановлено, що державний контроль і нагляд за веденням робіт по геологічному вивченню надр, їх використанням та охороною спрямовані на забезпечення додержання всіма державними органами, підприємствами, установами, організаціями та громадянами встановленого порядку користування надрами, виконання інших обов'язків щодо охорони надр, встановлених законодавством України.

Згідно з положеннями ч. 1 ст. 61 Кодексу України про надра державний контроль за геологічним вивченням надр (державний геологічний контроль) та раціональним і ефективним використанням надр України здійснюється центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері геологічного вивчення та раціонального використання надр.

Відповідно до пп. 12 п. 4 Положення № 1174 Держгеонадра України, згідно із покладеними на неї завданнями, здійснює державний контроль за геологічним вивченням надр та раціональним і ефективним використанням надр України.

П. 22 Порядку № 615 встановлено, що дія дозволу може бути зупинена органом з питань надання дозволу безпосередньо або за поданням центральних органів виконавчої влади, що реалізують державну політику у сфері здійснення державного гірничого нагляду, епідеміологічного нагляду (спостереження), державного нагляду (контролю) за додержанням вимог законодавства у сфері охорони навколишнього природного середовища, органів місцевого самоврядування, органів державної фіскальної служби, зокрема, у разі порушення надкористувачем умов користування надрами, передбачених дозволом або угодою про умови користування ділянкою надр.

Після зупинення дії дозволу надкористувач зобов'язаний зупинити проведення на наданій йому в користування ділянці надр робіт, передбачених дозволом.

При цьому, зупинення дії дозволу не звільняє надкористувача від обов'язку проводити на ділянці надр роботи, пов'язані із запобіганням виникненню аварійної ситуації або усуненням її наслідків. Також, зупинення дії дозволу не є підставою і для переривання строку його дії.

Дія дозволу поновлюється органом з питань надання дозволу після усунення надкористувачем причин, що призвели до зупинення його дії.

Зі змісту наведених правових норм вбачається, що однією з підстав зупинення дії дозволу на спеціальне використання надр є порушення надкористувачем умов та порядку користування надрами, невиконання обов'язків, визначених ст. 24 Кодексу України про надра.

Відповідно до п. 23 Порядку № 615 право користування надрами припиняється з підстав та у порядку, передбаченому Кодексом України про надра та Законом України «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності».

Згідно з ч. ч. 1 і 2 ст. 26 Кодексу України про надра право користування надрами припиняється у разі:

- 1) якщо відпала потреба у користуванні надрами;
- 2) закінчення встановленого строку користування надрами;
- 3) припинення діяльності користувачів надр, яким їх було надано у користування;
- 4) користування надрами з застосуванням методів і способів, що негативно впливають на стан надр, призводять до забруднення навколишнього природного середовища або шкідливих наслідків для здоров'я населення;

- 5) використання надр не для тієї мети, для якої їх було надано, порушення інших

вимог, передбачених спеціальним дозволом на користування ділянкою надр;

б) якщо користувач без поважних причин протягом двох років, а для нафтогазоперспективних площ та родовищ нафти та газу - 180 календарних днів не приступив до користування надрами;

7) вилучення у встановленому законодавством порядку наданої у користування ділянки надр. Право користування надрами припиняється органом, який надав надра у користування, а у випадках, передбачених пунктах 4, 5, 6 цієї статті, у разі незгоди користувачів, - у судовому порядку. При цьому, питання про припинення права користування земельною ділянкою вирішується у встановленому земельним законодавством порядку.

Згідно з положеннями ч. 7 ст. 4-1 Закону України від 06 вересня 2005 року № 2806-IV «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності» дозвільний орган, що видав документ дозвільного характеру, може звернутися до адміністративного суду з позовом про застосування заходу реагування у виді анулювання документа дозвільного характеру за наявності хоча б однієї з таких підстав:

1) встановлення факту надання в заяві про видачу документа дозвільного характеру та документах, що додаються до неї, недостовірної інформації;

2) здійснення суб'єктом господарювання певних дій щодо провадження господарської діяльності або видів господарської діяльності, на які отримано документ дозвільного характеру, з порушенням вимог законодавства, щодо яких дозвільний орган видавав припис про їх усунення із наданням достатнього часу для їх усунення.

Системний аналіз наведених правових норм дає підстави дійти до висновку про те, що анулювання раніше зупиненого спеціального дозволу можливе, зокрема, у разі, якщо надрокористувач не усунув порушення, які стали підставою для зупинення дії дозволу.

Суд встановив, що відповідач не виконував умов спеціального дозволу користування надрами. Ці обставини підтверджені в передбачений Порядком № 615 спосіб, а саме інформацією державного науково-виробничого підприємства «Державний інформаційний геологічний фонд України», що зумовило виникнення підстав для припинення права користування надрами на підставі п. 5 ч. 1 ст. 26 Кодексу України про надра.

Висновки щодо застосування норм права у подібних правовідносинах вже висловлював Верховний Суд у постановках від 03 травня 2018 у справі № 812/1074/17, від 18 жовтня 2018 у справі № 812/1735/17, від 23 грудня 2020 року у справі № 805/2490/18-а.

Зокрема, Верховний Суд дійшов висновку, що відповідно до п. 1.8 Порядку обліку робіт і досліджень, пов'язаних із геологічним вивченням надр, затвердженого наказом Міністерства екології та природних ресурсів від 14 червня 2013 року № 262, інформаційно-технічне забезпечення, інформаційно-аналітичне супроводження робіт з обліку результатів завершених робіт і досліджень, пов'язаних із геологічним вивченням надр та веденням електронної бази, здійснюється державним науково-виробничим підприємством «Державний інформаційний геологічний фонд України». Тобто, державне науково-виробниче підприємство «Державний інформаційний геологічний фонд України» є державним підприємством, відповідальним за збір та облік статистичної інформації у сфері спеціального користування надрами, який володіє інформацією щодо подання надрокористувачами відповідних звітів.

Відтак, зважаючи на характер порушення, вчиненого надрокористувачем, яке полягає у недотриманні спеціальних умов дозволу, зокрема, неподанні статистичної звітності, інформація, надана державним науково-виробничим підприємством «Державний інформаційний геологічний фонд України», щодо неподання відповідачем статистичної звітності, є достатнім доказом факту вчинення відповідного порушення надрокористувачем.

Крім того, Верховним Судом України у постановках від 25 червня 2011 року у справі №21-36a11, від 19 вересня 2011 року у справі № 21-164a11 та від 10 грудня 2013 року у справі № 21-450a13 та в постановках Верховного Суду від 10 жовтня 2018 року у справі № 802/4846/13-а, від 26 червня 2018 року у справі № 802/923/14-а, від 10 жовтня 2018 року у справі № 812/1735/17 зроблено правовий висновок про те, що право користування надрами

припиняється органом, який надав надра у користування, самостійно або у судовому порядку. У разі відсутності спору відповідач має право у випадках, передбачених п. п. 1, 2, 3, 7 ч. 1 ст. 26 Кодексу, самостійно припинити право користування надрами, а у випадках, передбачених п. п. 4, 5, 6 цієї статті, у разі незгоди користувачів це право припиняється у судовому порядку.

Зазначена норма спрямована на захист інтересів надрокористувачів шляхом обмеження суб'єкта владних повноважень, у визначених законом випадках, приймати рішення про припинення права користування надрами в межах адміністративної процедури. Таким чином, законом встановлюється судовий порядок позбавлення права користування надрами, як додаткова гарантія захисту прав надрокористувачів, яка реалізується під час звернення суб'єкта владних повноважень із позовом до суду.

Наявність чи відсутність згоди надрокористувача на припинення права користування надрами обумовлює лише виникнення права звернення з позовом до суду, однак не може свідчити про його обґрунтованість та не може бути підставою для відмови у задоволенні позовних вимог.

Крім того, зважаючи на те, що Українське державне підприємство поштового зв'язку «Укрпошта» не здійснювало поштові відправлення до населених пунктів Донецької та Луганської областей, на території яких органи державної влади тимчасово не здійснюють свої повноваження, у зв'язку з проведенням антитерористичної операції, Держгеонадра була позбавлена можливості належним чином повідомити відповідача про необхідність надання ним відповідної інформації, а тому у офіційному друкованому виданні «Урядовий кур'єр» опубліковано оголошення, що не суперечить вимогам чинного законодавства.

Держгеонадра вжила необхідні заходи щодо встановлення достатніх строків для усунення відповідачем порушень вимог користування надрами, а також у зв'язку із відсутністю будь-яких відомостей від нього, в офіційному виданні «Урядовий кур'єр» оприлюднене відповідне оголошення.

Аналогічних висновків у подібних правовідносинах дійшов Верховний Суд у постановках від 03 травня 2018 року у справі № 812/1074/17, від 17 жовтня 2018 року у справі № 812/1761/17, від 18 жовтня 2018 року у справі № 812/1735/17.

Разом із цим суд вважає за необхідне зауважити таке.

Позивач звернувся до суду з вимогою припинити ТОВ «Шахта ім. М.А. Радіонова» право користування надрами шляхом анулювання спеціального дозволу на користування надрами від 14 грудня 2006 року № 4137.

До суду з цим позовом Держгеонадра звернулася 29 листопада 2021 року.

При цьому термін дії спеціального дозволу на користування надрами від 14 грудня 2006 року № 4137, про анулювання якого просить позивач, сплинув 14 грудня 2021 року.

Отже, на час розгляду справи строк дії цього дозвільного документа сплинув.

Докази продовження ТОВ «Шахта ім. М.А. Радіонова» строку дії спеціального дозволу на користування надрами в порядку, визначеному Кодексом України про надра та Порядком № 615, суду не надані.

Закінчення строку дії спеціального дозволу на користування надрами є самостійною підставою для припинення права користування надрами, що передбачена п. 2 ч. 1 ст. 26 Кодексу України про надра, відмінною від припинення права користувач у зв'язку з порушенням інших вимог, передбачених спеціальним дозволом на користування ділянкою надр (п. 5 ч. 1 ст. 26 Кодексу України про надра).

З огляду на встановлені фактичні обставини та беручи до уваги, що право ТОВ «Шахта М.А. Радіонова» на користування надрами припинено 14 грудня 2021 року у зв'язку з закінченням строку дії спеціального дозволу на користування надрами від 14 грудня 2006 року № 4137, а докази продовження строку дії цього дозвільного документа суду не надані, у задоволенні позовних вимог Держгеонадра про припинення права відповідача на користування надрами шляхом анулювання спеціального дозволу на користування надрами від 14 грудня 2006 року № 4137 слід відмовити.

Такий висновок суду ґрунтується на тому, що законодавство України, зокрема Кодекс України про надра та Порядок № 615, не передбачають повноважень суду припиняти право користування надрами, яке вже припинено, чи анулювати спеціальний дозвіл на користування надрами, строк дії якого сплинув і не був продовжений.

Розподіл судових витрат.

Відповідно до ст. 139 КАС судові витрати розподілу не підлягають.

Керуючись ст. ст. 2, 12, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 250, 251, 255, 257, 258, 262 Кодексу адміністративного судочинства України,

вирішив:

1. У задоволенні адміністративного позову Державної служби геології та надр України (ідентифікаційний код: 37536031, місцезнаходження: 03057, м. Київ, вул. Антона Цедіка, буд. 16) до товариства з обмеженою відповідальністю «Шахта імені М.А. Радіонова» (ідентифікаційний код: 134876610, місцезнаходження: 83498, Донецька обл., м. Донецьк, с. Новодворське, п/в Бірюки, вул. Сонячна, буд. 1а) про припинення права користування надрами шляхом анулювання спеціального дозволу на користування надрами – відмовити повністю.

2. Рішення суду набирає законної сили після закінчення строку подання апеляційної скарги всіма учасниками справи, якщо апеляційну скаргу не було подано.

У разі подання апеляційної скарги рішення, якщо його не скасовано, набирає законної сили після повернення апеляційної скарги, відмови у відкритті чи закриття апеляційного провадження або прийняття постанови судом апеляційної інстанції за наслідками апеляційного перегляду.

3. Рішення може бути оскаржено в апеляційному порядку шляхом подання апеляційної скарги до Першого апеляційного адміністративного суду через Донецький окружний адміністративний суд протягом тридцяти днів з дня складення повного судового рішення.

4. Повне судове рішення складено 19 травня 2022 року.

Суддя

Т.О. Кравченко

